

Şygysyz bolmaz

Category: Edebi makalalar, Kitapcy
написано kitapcy | 23 январа, 2025
Şygysyz bolmaz

ŞİİRSİZ OLMAZ

Şiir olmadan milliyetçilik olmaz. Edebiyat olmadan, musiki olmadan, kısaca sanat olmadan milliyetçilik olmaz. Milleti oluşturan en önemli unsurlardan biri kültür değil midir? Hatta bazılarımız millet gerçekliği içinde kültürün önemini vurgulamak için kendilerini kültür milliyetçisi olarak ifade etmiyorlar mı?

Kültür nedir peki? Her şeyden önce sanattır. Edebiyattır, musikidir, resim, heykel, mimaridir. Tiyatrodur, sinemadır. Sanat olmadan kültür olmaz. Kültür olmadan da millet olmaz. Kültür deyince “Selamün aleyküm; ve aleykümüselam” biçimindeki selamlaşmayı anlayanlara bir diyeceğim yok tabii. Ben “yüksek kültür”den, Fuzuli’den, Mimar Sinan’dan bahsediyorum. Su Kasidesi’nden, Selimiye’den bahsediyorum. Salât-ı Münciye’den, o müthiş besteden bahsediyorum. Tabii ki bugünlerde minarelerden yayılan o kötü icradan söz etmiyorum. Besteyi özgün biçimiyle seslendirecek, musiki terbiyesi almış korolardan bahsediyorum.

Millî duygudan yana bir kaygım yok. Halkımızda çok güçlü bir millî duygu var. Halkımızın yüreğinde yaşayan millî duygu o kadar güçlüdür ki kendilerini kudretlerinin zirvesinde sananlar, ısrarla sürdürdükleri açılım politikasından bu millî duygunun baskısından dolayı vazgeçmek zorunda kalmışlardır. Ancak millî duygu yetmez, millî bilinç, millî şuur da gereklidir. Bu bilinç de yüksek kültürle, sanatla elde edilir. Millî bilinç güçlü olunca ne herhangi bir iktidar açılıma cüret edebilir; ne de insanlar birtakım cahil softaların ardında cemaat olarak toplanabilir. Tekrar ediyorum, millî bilinç için yüksek kültür gerekir. Yüksek kültürün en önemli bileşenlerinden biri de sanattır.

Şiir ve musiki, ilk insanların ayinlerinden beri izlediğimiz en eski sanat kollarıdır. İnanışları ne olursa olsun ilk insanlar âdeta ilahi bir vecit içinde şiirin ve musikinin ritmine kendilerini kaptırmışlardır. Ve bu iki sanat kolu daha sonra bütün toplumlarda gittikçe incelişip gelişerek insanlığın en büyük kültür mirasını oluşturmuşlardır. Hem şiirin hem musikinin millî dilleri vardır. Şiirdeki millî dil çok daha açıktır ama musikinin dili demek olan ezgi de milletlerin ruhlarına göre değişir.

Aslında Namık Kemal'den bahsetmek istiyordum. 1935 yılında Nihâl Atsız, Nazım Hikmet'e karşı kalemini niye sivriltti, biliyor musunuz? Çünkü Nazım Hikmet, Namık Kemal'e çatmış, "arşlan postu giymiş (eşek)" diyerek ona hakaret etmişti. Nice nesli yetiştiren Namık Kemal'e karşı yapılmış olan bu ağır hakarete Atsız tahammül edemezdi. Etmedi ve gereken cevabı verdi.

Namık Kemal, hürriyet ve adalet fikirlerini, zulme karşı gelmeyi, vatan duygusunu, yiğitliği ve civanmertliği şiire yükleyen adamdı.

Muîni zâlimin dünyâda erbâb-ı denâettir / Köpektir zevk alan sayyâd-ı bî-insâfa hizmetten.

1960'lara, 1970'lere kadar bu şiiri anlıyorduk. O zamanki lise eğitimi bunu veriyordu. Bu sayede insanlarımızda bir "yüksek kültür" oluşuyordu. Tabii ki insanlarımızı suçlama hakkını kendimde görmem. Ama eğitimi, kültürümüzü aktarmayan eğitim politikalarını en ağır şekilde suçlama hakkını kendimde görürüm.

Eğer bu şiiri anlayabilseydik zalimlere yardım edenlerin alçak olduklarını bilirdik. Şiirde zalimlerin "insafsız avcı"ya benzetildiğini, insafsız avcıya hizmet edenlerin de ancak köpekler olduğunu anlardık. Eğer bu şiiri okuyup anlayabilseydik o zaman belki de hiçbir zalime yol vermezdik.

*Görüp ahkâm-ı asrı münharif sıdk u selâmetten,
Çekildik izzet ü ikbâl ile bâb-ı hükûmetten.*

Eğer bu beyti anlasaydık koltuklarımıza yapışıp kalmanın pek

de itibarlı bir şey olmadığını bilirdik. Hiç olmazsa bir iki vicdanlı adam çıkar, "izzetimle, şerefimle hükümet kapısından çekildim" deyip istifa ederdi. "Asrın hükümlerinde ne doğruluk kalmış, ne selamet. O zaman ben bunlara hizmet edersem bende izzet ve şeref kalır mı? Eksik olsun böyle ikbal" diyen bir yiğit adam bile çıkmıyorsa bugün, biliniz ki bunun sebebi şiirsizliğimizdir. O şiirin bize verdiği duygu ve heyecandan, o şiirin yüreklerimizde oluşturduğu ahlak anlayışından yoksun olmamızdır.

"Hürriyet Kasidesi" deyip de geçmeyiniz. O şiir nice nesilleri besledi. Namık Kemal'i "heyecanının babası" olarak niteleyen Atatürk'ten Gökalp'a ve Atsız'a kadar pek çok nesil o şiirden etkilendi. Nice insan hayatını o şiire göre yaşamayı ilke edindi. Bazen bir şiir ruhlarda inkılap yaratır. Hürriyet Kasidesi işte o şiirlerden biridir. Ve şimdi daha vurgulu olarak söylüyorum: "Şiirsiz milliyetçilik olmaz."

Ahmet B. ERCİLASUN,
bercilasun@hotmail.com

24.05.2020 "Yeniçağ" gazetesini.

Edebi makalalar